

**III Rajd Motorowy (samochodowy)
Resortu Spraw Wewnętrznych
„Szlakami Powstania Wielkopolskiego”**

Krotoszyn, 5 - 6 listopada 2016 roku

POWSTAŃCY KROTOSZYNA! DO BRONI !

Hej powstańcy! Wnet razem, a chyżo do broni!

Staś i Felek z Bazaru głośno rozkaz wykrzyczeli.

Pociąg z Ostrowa już jedzie – wartko tutaj goni,

To i z Pleszewa odsiecz, oby wroga w pień wycięli..

Jakoż w Radzie ustalili jak duchem natchnieni,

Zdobyć Krotoszyn – miasto polskie nakazano...

Wszyscy w mieście bardzo tym byli poruszeni,

czy aby dobrą Polskę wreszcie nam oddano?

Oto nagle w Krotku cicho się jakoby zrobiło...

Czyżby Niemcy tak chyłkiem i z nagłą nam zwiali?

Nachod i Steinmetza oto w garści już mamy,

A odwachowi Pruscy nam się wnet poddali!

Potem było trzeba walk zaciekłych bez mała,

To Chachalnia, Zduny, Borownica, Ruda,

Pociąg pancerny wysadzono. Chłopcom chwała!

Lutek, Władek, Staszek, pęk granatów – ziemi gruda!

Niemcy wściekli nagle w wojska nasze uderzyli,

Lecz powstrzymał ich traktat, acz trudu niemało.

A powstańcy znowu w wolność kraju uwierzyli,

Wielu tu życie oddało, tocząc bój o Polskę wspaniałą !

Wstęp

Krotoszyn - miasto w województwie wielkopolskim, na Wysoczyźnie Kaliskiej, siedziba powiatu krotoszyńskiego i gminy Krotoszyn.

Położony w południowej Wielkopolsce, około 108 km na południe od Poznania i około 26 km na zachód od Ostrowa Wielkopolskiego.

Według podziału regionalnego Polski Krotoszyn leży w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, prowincji Nizin Środkowopolskich w makroregionie Niziny Południowowielkopolskiej i mezoregionie Wysoczyzny Kaliskiej. Według szczegółowego podziału geomorfologicznego Krotoszyn leży w subregionie Wału Krotoszyńskiego. Przeważającą formą na terenie miasta i gminy jest wysoczyzna morenowa płaska, która zajmuje około 75% powierzchni gminy. Jest to w zasadzie morena denna, powstała podczas stadiału Warty, zlodowacenia Odry (środkowopolskiego). Dlatego też większą część tego obszaru zajmują osady akumulacji lodowcowej, reprezentowane głównie przez gliny zwałowe.

Miejscowość pod zlatynizowaną (po dokonaniu przekładu na łacinę) nazwą Crotpchino wymieniona jest w łacińskim dokumencie z 1282 roku sygnowanym przez legata apostolskiego Filipa Firmanusa. W 1405 roku miejscowość wymieniona jest jako Crothoszino.

W 1414 roku niedaleko wsi Krotoszyn założył miasto uczestnik bitwy pod Grunwaldem – Wierzbęta Krotoski z rodu Łodziów. Od tego czasu wieś zaczęto określać jako Stary Krotoszyn. W 1415 r. gród został lokowany na prawie magdeburskim. Prawa miejskie zostały nadane przywilejem Władysława Jagiełły. Miasto było niszczone kilkakrotnie podczas pożarów (1453, 1638, 1774) i wojen (potop szwedzki, wojna północna), mimo tego za każdym razem było odbudowywane i rozwijało się pomyślnie. W 1628 roku osiedlili się tu protestanci uciekający z Niemiec, w XVII wieku otoczono miasto fosą i wałem obronnym z trzema bramami. W XVIII wieku Krotoszyn liczył już około 4 tysięcy mieszkańców. W tym też wieku miasto zasłynęło z wielkich jarmarków krotoszyńskich, na których sprzedawano za każdym razem około 1000 wołów.

W 1793 roku Krotoszyn znalazł się w zaborze pruskim. W pruskim podziale administracyjnym Krotoszyn był miastem powiatowym (1793-1919). Swoją siedzibę miał tu landrat powiatu Krotoszyn. W 1819 roku miasto nabył książę bawarski Karol Aleksander von Thurn und Taxis. Książęta tego rodu utworzyli na okolicznych terenach latyfundium nazywane księstwem krotoszyńskim (1819-1927).

Wiek XIX i początek wieku XX, to okres uprzemysłowienia Krotoszyna, ale także przyspieszonego rozwoju rzemiosła (kuśnierstwo, garbarstwo, szewstwo), szkolnictwa (gimnazjum, seminarium nauczycielskie), spółdzielczości (polska kasa pożyczkowa, Bank Ludowy, Towarzystwo Rolnicze, Towarzystwo Pszczelarzy) i rolnictwa (XIX wiek, cykorja). Według spisu urzędowego z 1837 roku miasto liczyło 6266 mieszkańców, którzy zamieszkiwali 653 dymy (domostwa). W 1910 roku Krotoszyn zamieszkuje 13 tysięcy osób.

Mieszkańcy Krotoszyna brali czynny udział w powstaniu wielkopolskim. Miasto zostało zdobyte przez Polaków 1 stycznia 1919 roku, między innymi dzięki interwencji pociągu pancernego Poznańczyk. W latach międzywojennych nastąpiło zahamowanie rozwoju miasta. Okupacja

hitlerowska trwała w mieście od 3 września 1939 do 23 stycznia 1945. Krotoszyński 56 Pułk Piechoty Wielkopolskiej wstąpił się w 1939 roku w obronie położonego blisko granicy Krotoszyna oraz w obronie Warszawy, o czym wspominał w pożegnalnym rozkazie generał Juliusz Rómmel. W okresie powojennym uprzemysłowienie miasta i rozwój, wzrost liczby mieszkańców z 22 tysięcy w roku 1973 do 27 tysięcy w roku 1985, elektryfikacja linii kolejowych Krotoszyn – Jarocin, Krotoszyn – Grabowo Wielkie, Krotoszyn – Ostrów Wielkopolski.

W latach 1975 -1998 miasto administracyjnie należało do woj. kaliskiego. Po likwidacji powiatu nastąpiło ograniczenie samorządności i zmniejszenie nakładów. Po roku 1989 dalszy rozwój, nowe inwestycje, renowacje niektórych obiektów, ale także likwidacja kolei wąskotorowej Krotoszyn – Rozdrażew – Dobrzyca – Pleszew. W 1999 ponowne przywrócenie powiatu krotoszyńskiego.

Zabytkami godnymi uwagi w Krotoszynie są:

- Historyczny układ urbanistyczny miasta, XIV/XV-XIX,
- Ratusz miejski w Rynku, zbudowany w 1689 roku z fundacji burmistrza J. Dobrowolskiego oraz właściciela Krotoszyna F.Z. Gałęckiego, w 1774 spalony, odbudowany, nadbudowany o jedną kondygnację i przebudowany w latach 1898-1899, obecnie neorenesansowy, trzykondygnacyjny z mansardami, ze stromymi dachami dwuspadowymi, z niewielkimi wieżyczkami na bokach przedniej i tylnej ściany, od XIX wieku otoczony kramami, które w latach 1968-1969 zostały zlikwidowane i przebudowane na betonowe pawilony handlowe,

- wieża mająca ślady pierwotnego wyglądu budowli, barakowa, smukła, ośmioboczna, z zegarem i niewielkim balkonem, zwieńczona ażurowym hełmem z podwójną latarnią, z 1777 roku,
- sklepienia w przyziemiu, również pozostałość po „pierwszym” ratuszu, dawniej cele więzienne,

- Kościół farny św. Jana Chrzciciela, późnogotycki, wybudowany w latach 1592-1597 z fundacji kasztelana poznańskiego Jana Rozdrażewskiego dla braci czeskich, od 1601 roku katolicki, trójnawowy, o układzie bazylikowym, ze sklepieniem kolebkowym z lunetami,

- wieża na planie kwadratu,
- kaplice boczne z renesansowymi szczytami,
- bogate wyposażenie wnętrza z XVII i XVIII wieku,
- ołtarz główny, manierystyczny, z lat 1630-40, drewniany, trzykondygnacyjny, z kopią obrazu Rubensa *Zdjęcie z krzyża* z XVII wieku oraz późnogotycką rzeźbą *Madonna z Dzieciątkiem*,
- belka tęczowa z grupą pasyjną z XVII wieku,
- renesansowy nagrobek Jana Rozdrażewskiego (zmarłego 1600), wykonany z piaskowca w latach 1597-1599, z postacią leżącego rycerza w zbroi,

- Kościół św. Fabiana i św. Sebastiana z 1572, zbudowany jako szpitalny, na planie krzyża greckiego, drewniany, z kopułą, kryty gontem, restaurowany w XIX wieku, we wnętrzu krzyż procesyjny z XIX wieku, tablica z XVIII wieku poświęcona ofiarom zarazy,
- Barakowy zespół klasztorny trynitarzy:
 - klasztor z 1733, trynitarzki do kasaty zakonu w 1819, nad wejściem herby szlacheckie (Pilawa, Mniszech), w piwnicy i na parterze sklepienia kolebkowe, obecnie Muzeum Regionalne,
 - kościół św. Ap. Piotra i Pawła, późnobarokowy, wybudowany w latach 1766-1772, jednonawowy, ambona w kształcie łodzi z żaglem i sieciami, wyposażenie wnętrza barokowe,
- Pałac Rozdrażewskich i Gałęckich, barokowy, z późnoklasycystyczną fasadą, obecnie szkoła, zachowana sala na I piętrze z podcieniami, polichromowany strop dawnej sali balowej. Powstał w miejscu wzmiankowanej w 1415 roku fortalicji, położonej na południe od miasta, którą wznosił Wierzbęta z rodu Łodzia. Około 1585 roku Jan Rozdrażewski wybudował w miejscu drewnianego piętrowy, podpiwniczony dwór murowany "pod dwoma dachami", z trzema pomieszczeniami na parterze i piętrze oraz sześcioma w piwnicy, obok dworu urządzono ogród. Kolejny właściciel Franciszek Gałęcki w latach 1692-1700 przebudował dwór poszerzając fasadę budynku o boczne alkierzowe wieże. Na parterze urządzono siedem izb i dwa gabinety, na piętrze sześć pomieszczeń, a w piwnicy m.in. kuchnię. Inwentarz spisany po śmierci Franciszka Gałęckiego z 1718 roku wymienia m.in. skarbiec (a w nim wiele sztuk broni), a na piętrze bibliotekę. Sufity dwóch gabinetów ozdabiały m.in. malowidła "wojny wiedeńskiej" i "wojny chocimskiej". Na korytarzach i w pomieszczeniach zawieszono łącznie 140 obrazów. Teren dworski, zwany zamkowym, ogrodzony był wysokim płotem, wjazd do niego prowadził od strony północnej przez most zwodzony oraz wielką bramę z malowanymi na blasze herbami: Junoszę Gałęckich i Sasa Rozalii z Dzieduszyckich. Od córki Gałęckiego pałac w 1725 roku przejął Józef Potocki. Niedługo po tym wydarzeniu pałac uległ spaleni. Józef Potocki odnowił go w 1727 roku, pokrył budynek nową blachą i wzbogacił nową dekoracją. Z sieni, w której stała warta, wchodziło się do apartamentów. Na piętrze, przez całą szerokość budowli, urządzono salę balową oświetloną sześcioma oknami po każdej z dwóch stron. Ściany szczytowe ozdabiały pilastry

- park pałacowy, założony w 1685 jako ogród włoski, później przekształcony na park krajobrazowy (ok. 1819), okazy drzew egzotycznych, obecnie Park Miejski,
- Zespół kościelny poewangelicki, z lat 1788-1790, neobarokowa fasada z lat 1884-1885, klasycystyczny, na rzucie koła,
- Kościół fil. pw. św. Marii Magdaleny, Stary Krotoszyn, drewniany, 1755,
- i wiele innych budowli z wieku XVIII i XIX.

Powstanie Wielkopolskie w Powiecie Krotoszyńskim

W **Powstaniu Wielkopolskim 1919** roku – jedynym zwycięskim w historii polskiej wojskowości, bierze udział około 500 powstańców z Krotoszyna (dokładna liczba uczestników nie jest znana) i około 80 ze Zdun. Były rodziny, które niemal w całości wzięły udział w powstaniu.

Przygotowania do Powstania Wielkopolskiego rozpoczęły się wprawdzie już w sierpniu 1918 roku, ale dopiero we wrześniu zawiązano tajny **Komitet Obywatelski**. Wielkopolanie momentalnie zareagowali na wydarzenia w Poznaniu i przyjazd **Ignacego Jana Paderewskiego** do tego miasta, co uznaje się za oficjalny początek wybuchu Powstania Wielkopolskiego. Faktycznie jednak Wielkopolanie przygotowywali swój zryw od dawna tj. od powstań narodowych w XIX wieku. Wielu „sokolników” (członków Towarzystwa Gimnastycznego Sokół) celowo kierowano do pruskiej armii, aby poznali tajniki taktyki niemieckiej, walki i rozpoznania. Wielkopolanie bezlitośnie wykorzystali powojenną słabość Niemców i uderzyli w najmniej spodziewanym przez nich momencie na przełomie lat 1918 i 1919.

26 listopada 1918 r. – powołano Wydział Wykonawczy **Powiatowej Rady Ludowej**.

Wyzwolenie Krotoszyna i powiatu krotoszyńskiego z punktu widzenia wojskowości było niezwykle istotne, a szczególnie ważne dla bezpieczeństwa Ostrowa Wielkopolskiego, Jarocina i Pleszewa, stąd ostrowski Sztab Batalionu Pogranicznego ze Szczypiorna oraz żołnierze: **Wojciech Lipski** i **Bogdan Szembek**, podjęli decyzję o opanowaniu dworca kolejowego i strategicznie głównych punktów w Krotoszynie. W godzinach porannych – dnia 1 stycznia 1919 roku, kompania powstańców z Pleszewa pod dowództwem ppor. **Antoniego Kozłowicza** sprawnie opanowała Biadki, jednak dr Bolewski po proteście i groźbach Niemców, poprosił, aby Polacy się wycofali.

W Krotoszynie przez wiele lat sądzono, że początkiem walk w tym mieście był faktycznie przyjazd pociągu pancernego „Poznańczyk”. Jednak jedna z relacji **Feliksa Nawrockiego (1998)** oraz wspomnienia autorskie **Władysława Rybakowskiego** (dowódcy akcji w terenie), obalają ten mit. Potwierdzają to także wspomnienia **Ludwika Zielezińskiego**. Pierwsza była **akcja powiadamiania powstańców** o rozpoczęciu działań powstańczych w mieście i ten moment początkowych działań pozostał we wspomnieniach mieszkańców powiatu krotoszyńskiego. Było to **1 stycznia 1919 roku**, między godz. 16.00, a 16.30. Te działania były chwilę potem ściśle związane z opanowaniem głównych punktów w Krotoszynie – tak, aby nie doszło do próby odbicia dworca kolejowego, co z punktu widzenia wojskowości i strategii decydowało o zaskoczeniu przeciwnika i pełnym sukcesie taktycznym. Z tych relacji wyłania się nam prawdziwy obraz początku działań powstańczych w Krotoszynie. Ważną sprawą było pozyskanie broni, bo powstańcy posiadali zaledwie kilkanaście karabinów i kilka pistoletów.

Sprawny system powiadamiania i doskonała organizacja powstańców utkwili po latach w pamięci mieszkańców Krotoszyna i decydowały o pełnym zaskoczeniu Niemców w początkowej fazie powstania. Można dzisiaj powiedzieć, że powiadamianie i opanowanie głównych punktów w Krotoszynie, były niemal spójne ze zdobyciem dworca kolejowego.

Mały, wówczas 8 – letni powstaniec **Feliks Nawrocki**, który wraz ze starszym bratem **Stanisławem (jr)** (*Stanisław* jako pierwszy powiadał miasto o rozpoczęciu powstania, przybył z dworca kolejowego – wymieniony został we wspomnieniach **Władysława Rybakowskiego**), jako pierwszy w dniu 1 stycznia 1919 roku, w godzinach popołudniowych powiadomił mężczyzn, aby pobrali broń i ruszyli do powstania. Było to w **Hotelu Bazar**, (początkowo miejsce zbiórki i sztab powstańczy w miejscu sprawowania zarządu TG Sokół) prawdopodobnie ok. godziny 16.00 – 16.30, w miejscu głównego zgrupowania kierujących powstaniem. Młodzi chłopcy nie zdawali sobie zapewne w pełni sprawy, że rozpoczynają właśnie **Powstanie Wielkopolskie** na terenie powiatu krotoszyńskiego. Kiedy mały Feliks wbiegł na salę, trwał akurat spektakl teatralny dla powstańców i zebranych członków TG Sokół.

St. sierż. **Władysław Nawrocki** (z-ca przewodniczącego TG Sokół oraz dowódca jednej z Drużyn Bojowych i organizator drużyn Straży Ludowej w okolicznych miasteczkach i wsiach, a potem – od 1 marca 1919 szef sztabu Straży Ludowej Krotoszyna (później powiatu) – ich starszy

brat stryjeczny, wspierał przygotowanie do powstania z grupą inicjatywną Komendanta Straży Ludowej dr. **Władysława Bolewskiego**, tj. od momentu powrotu do Krotoszyna w nocy z 23 na 24 grudnia 1918 roku. Posiadał on tzw. „instrukcje poznańskie”, będące wytycznymi do organizacji powstania na Froncie Południowym. Zapoznawał z nimi kierujących powstaniem w Krotoszynie, w tym **dr. Władysława Bolewskiego** (komendant Straży Ludowej) i powstały w końcu września 1918 roku Tajny Komitet Obywatelski (TKO) z **Marcelim Langiewiczem** na czele.

Władysław Nawrocki współkoordynował z Mieczysławem Kończakiem oraz Janem Domagalskim działania przygotowawcze SL od strony wojskowej tj. od 24 grudnia 1918 roku, wchodząc automatycznie w skład wydziału wykonawczego tajnej Powiatowej Rady Ludowej (patrz fotografia nr 1). 23 grudnia był jeszcze w Poznaniu. Walki powstańcze w Krotoszynie rozpoczęły się w pierwszy dzień 1919 roku. We wczesnych godzinach porannych odbyła się tajna narada członków wydziału wykonawczego Powiatowej Rady Ludowej.

Około 16:30 z Jarocina do Krotoszyna, przyjechał *ociąg pancerny nr 11 „Poznańczyk”*. Jego załoga pod dowództwem ppor. Jana Szlagowskiego ok. 18.00 zdobyła budynek dworca kolejowego. Z pomocą Krotoszyńian opanowane już zostały wcześniej także inne ważniejsze obiekty w mieście jak: starostwo, poczta, kasyno oficerskie, Raichsbank itd. Ppor. Antoni Kozłowicz – dowódca przybyłej już z Biadek kompanii pleszewskiej zajmuje budynek poczty oraz posterunek przy gazowni. ppor. Jan Szlagowski wraz z Ludwikiem Zielezińskim koszary **Nachod**. **Drużyna Bojowa Nawrockiego zdobyła Raichsbank.**

Fotografia nr 1 – z grudnia 1918 roku, przedstawia członków Powiatowej Rady Ludowej w Krotoszynie. Drugi z prawej w rzędzie siedzącym st. sierż. Władysław Nawrocki – włączony do Rady Ludowej 24 grudnia 1919 roku. Za nim stoi jego ojciec Jan Kanty Nawrocki w mundurze i czapce – rogatywce powstańca styczniowego 1863 roku, na cześć swojego ojca Franciszka, legendarnego uczestnika tego powstania. Na zdjęciu m.in. przewodniczący Wydziału Wykonawczego Powiatowej Rady Ludowej Marceli Langiewicz, szef PRL dr Stefan Budzyński, Zbigniew Ostroróg – Gorzeński, Feliks Cyba, Michał Fibak oraz st. sierż. Jan Kukielczyński (siedzi z prawej), Ludwik Zieleziński (siedzi z lewej) i pozostali dowódcy drużyn bojowych. w głębi Stanisław Przybylski i Ignacy Gajowczyk. Z boku stoi Stanisław Skrzypczak ze Zdun.

– Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka w Krotoszynie.

Krotoszynianin **Ludwik Zieleziński** wraz z ppor. **Janem Szlagowskim** oraz 9 jego żołnierzami, bardzo sprawnie opanowali **koszary Nachod** (późniejsze koszary Hallera). Większość Niemców uciekła. Było tam dużo broni, którą niebawem dostarczono do Bazaru. Zbrojmistrzem został **Ludwik Zieleziński**. Od godzin porannych 1 stycznia 1919 roku, **Władysław Nawrocki** (d-ca DB SL) wraz z **Mieczysławem Kończakiem** (naczelnik i d-ca całości GB SL) oraz **Janem Kukielczyńskim**, kierował przygotowaniem i organizacją oddziałów krotoszyńskiej Straży Ludowej (w tym systemem łączności i powiadamiania). Wykorzystał do tego celu także całą swoją rodzinę, przyjaciół, młodzież z „Sokoła” oraz harcerzy.

Porządku cywilnego w mieście początkowo pilnował między innymi członek Rady Ludowej, ojciec Władysława, **Jan Kanty Nawrocki**, zwany dostojnie „namiestnikiem patriotyzmu” (w trakcie uwalniania miasta ubrany był w biało czerwony strój Powstańca Styczniowego i wychwalał Tadeusza Kościuszkę). Jego brat **Michał Nawrocki** był kurierem i łącznikiem Straży Ludowej w mieście.

Oddziały przybyłe z Pleszewa 1 stycznia 1919 roku – ok. godz. 18.30, które zgrupowały się przed **Hotelem Bazar**, były gotowe do dalszych działań bojowych. Trzeba wspomnieć, że st. sierż. Władysław Nawrocki w końcowej fazie wspierał też brawurową akcją zdobycia magazynów i koszar im. Steinmetza, przez mały (4 osobowy) ochotniczy pododdział dowodzony przez jego przyjaciela z Sokoła i przewodniczącego towarzystwa gimnastycznego, sierż. **Władysława Rybakowskiego** (od ok. godz. 19.30), wysyłając – po informacji uzyskanej od przybyłego do Bazaru piechura kpr. **Stanisława Sękowskiego**, najpierw oddział ok. 32 chłopów z Bożacina, a potem – po dłuższych uzgodnieniach z **Mieczysławem Kończakiem**, część oddziału powstańczego przybyłego z Pleszewa pod dowództwem ppor. **Antoniego Kozłowicza**, w celu ich wsparcia, a potem do zabezpieczenia zdobytych magazynów na terenie koszar Steinmetza. W koszarach pozostała jedynie służba wartownicza (odwach) i ochrona koszar. Mała grupa kierowana przez sierż. Rybakowskiego, otrzymała informacje, że prawdopodobnie z rejonu Zdun i Chachalni – w kierunku Krotoszyna maszerowały pruskie oddziały, które następnie rozpoczęły odwrót. Nie mogli zatem czuć się bezpiecznie, bowiem przez dłuższy czas było tylko czterech powstańców.

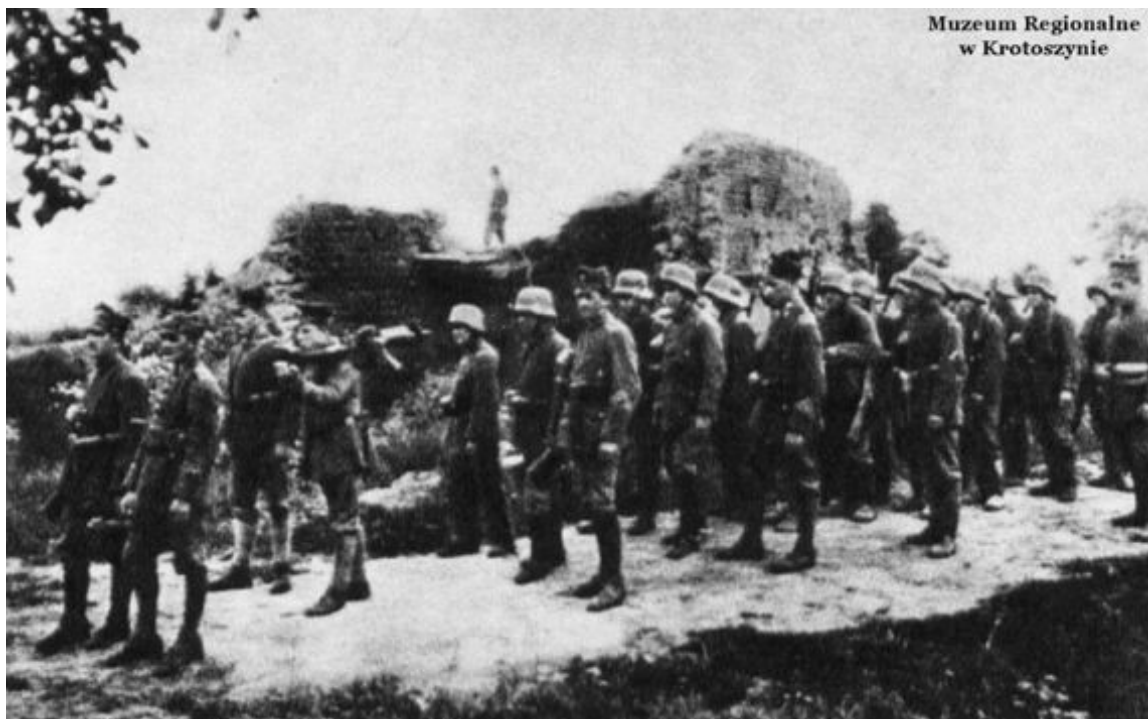
1. stycznia 1919 r. o godzinie 19.50 niemieccy przedstawiciele podpisali akt kapitulacji. Kapitulację z rąk komendanta niemieckiego garnizonu przyjęli: **dr Władysław Bolewski**, **Maksymilian Błażejowski** (RŻ Jarocin), ppor. **Jan Szlagowski** i ppor. **Zbigniew Ostroróg Gorzeński** (komendant wojskowy Jarocina). 2 stycznia 1919 roku Niemcy przekazali tylko część broni i amunicji, zgodnie z aktem honorowej kapitulacji. Trwały dalsze uzgodnienia. Tego samego dnia rozpoczęto odwoływanie niemieckich urzędników.

W południe przybyła do Krotoszyna kompania pleszewska ppor. **Feliksa Pamina** i zluzowała kompanię ppor. **Kozłowicza**. 3 stycznia 1919 roku Prusacy mogli więc opuścić miasto, zabierając ze sobą jedynie broń ręczną ale pozbawioną amunicji. Specjalnym pociągiem niemieccy żołnierze mieli dojechać do Zdun, a stamtąd pieszo przejść do Cieszkowa. Niemcy złamali jednak główne ustalenia aktu kapitulacji i wysiedli dopiero w Cieszkowie.

3 stycznia 1919 roku do Zdun dotarli powstańcy z Jarocina (dowódca **Bronisław Kirchner**), którzy przeszli pod komendę **Zbigniewa Ostroroga Gorzeńskiego**, który przybył do Bazaru już 1 stycznia. Mieszkańcy Zdun pod przewodnictwem ks. **Bolesława Jaśkowskiego** utworzyli Straż Ludową Zdun i przystąpili do walki. Oddziały (drużyny bojowe Straży Ludowej) z Krotoszyna kierowane między innymi przez sierż. **Mieczysława Kończaka** (d-cę GB SL), bosmana **Jana Domagalskiego** (podnaczelnika) i st. sierż. **Władysława Nawrockiego** (dowódcę drużyny bojowej) oraz oddziały z Krotoszyna (2 kompanie pod dowództwem L. Stefańskiego i J. Lejdego), po zaciętych walkach opanowały Borownicę i Chachalnię. Ustalona została linia frontu przebiegająca pomiędzy: Rudą, Zdunami, Borownicą, Chachalnią i Sulmierzycami. Ten odcinek frontu podlegał VII Okręgowi Wojskowemu w Ostrowie Wlkp. W tym rejonie wojskiem przybyłym

3 stycznia 1919 roku z Ostrowa Wlkp. dowodził por. **Marian Modrzejewski**, jednak jego działania były wyjątkowo nieudolne, co bardzo irytowało **Mieczysława Kończaka** oraz późniejszego szefa sztabu powiatowej SL **Władysława Nawrockiego** i jego żołniersko w boju

doświadczonych kolegów z grup bojowych Straży Ludowej. Oddany do dyspozycji por. Modrzejewskiego **Władysław Rybakowski**, także nie mógł się z nim porozumieć. Wojska te opanowały wprawdzie cały odcinek na linii Krotoszyn – Zduny, ale nie zabezpieczyły się w przypadku nagłego odwrotu. Do zrywu powstańczego następnego dnia, czyli 4 stycznia, przyłączyło się około 80 Zdunowian. Jednak większość mieszkańców miasta Zduny stanowili Niemcy, którzy po cichu współpracowali z wojskami pruskimi i bardzo chcieli przejąć kontrolę nad miastem. Sytuacja była bardzo trudna i dalece niepewna. Także 4 stycznia 1919 roku starostą powiatowym został **Wojciech Skoroszewski** z Lutyni. 5 stycznia burmistrzem Krotoszyna został **Józef Klemczak**.

Fot. nr 2 Powstańcy Wielkopolscy z Krotoszyna w okolicy Borownicy. Drugi z lewej Władysław Nawrocki. Obok prawdopodobnie Władysław Garstka.

– *Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka w Krotoszynie.*

Po wycofaniu się ze Zdun, Niemcy skoncentrowali niemal wszystkie swoje siły w okolicach Cieszkowa, przygotowując się do bardzo silnego kontrataku. Aby nie dopuścić do jego przeprowadzenia, Krotoszynianie przetrzymywali jako zakładników kilkunastu Niemców, którzy pozostali w mieście. Świadomi przewagi militarnej Niemców, Polacy prowadzili z nimi długie rozmowy, aby ostatecznie zakończyć walki. Te działania nie przyniosły żadnych bardziej konkretnych rezultatów. Pomiędzy dniem 5 stycznia, a 8 stycznia walki były sporadyczne, przeplatane przerwami na pertraktacje, które się niepokojąco przedłużały.

6 stycznia 1919 wraz z dr. **Władysławem Bolewskim**, podnaczelnikiem **Janem Domagalskim**, sztabowcami i żołnierzami Straży Ludowej, grupa wojskowych i powstańców bierze udział w całkowitym przejściu Kobyлина. Powitani zostali z wielkim entuzjazmem przez mieszkańców Kobyлина. W dniu 7 stycznia 1919 roku, rozkazem Naczelnego Dowódcy powstania, **mjr. Stanisława Taczaka**, utworzono VII Okręg Wojskowy z siedzibą w Ostrowie, któremu podporządkowano krotoszyńskie oddziały powstańcze. Komendantem Okręgu został **Władysław Wawrzyniak**, a szefem sztabu wojskowego **Zygmunt Wieliczka**. Formacje powstańcze VII Okręgu połączono tworząc 12 Pułk Strzelców Wielkopolskich, w którego skład wchodziły dotychczasowe bataliony: ostrowski, krotoszyński, ostrzeszowski, którym nadano kolejno numery I, II i III.

Dowódcą krotoszyńskiego – II batalionu, komendantem wojskowym Krotoszyna oraz wojskowym dowódcą powiatu został **Marian Modrzejewski**.

Krotoszynianie, Kobylinianie i Pleszewianie wstępują do tworzącego się od 8 stycznia 1919 roku w Krotoszynie **12 Pułku Strzelców Wielkopolskich**. Od pierwszego dnia powstania rozbrajano niemieckich żandarmów, a oddziały powstańcze zdobywały broń i amunicję.

Fotografia nr 3 – przedstawia dowódcę I drużyny bojowej Straży Ludowej – późniejszego szefa sztabu powiatowej SL – st. sierż. Władysława Nawrockiego – na zdjęciu drugi z prawej. Na fotografii są także podwładni żołnierze – powstańcy z jego drużyny bojowej. – Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka w Krotoszynie.

W okresie od 12 do 19 stycznia 1919 roku sztab Straży Ludowej współorganizował z grupą wojskowych ze sztabem ostrowskim oraz formującym się 12 Pułkiem Strzelców Wlkp. (dołączyła do nich kompania kobylińska pod dowództwem ppor. **Władysława Garstki**) zabezpieczenie obejścia Zdun od strony zachodniej, w rejonie Konarzewa, Baszkowa i Bestwina, wykorzystując do tego celu także powstańców z Baszkowa z kpr. **Urbankiewiczem** na czele. Pododdziały te – drużyny bojowe Straży Ludowej, na ten moment były przygotowane jedynie do działań obronnych. 12 stycznia 1919 roku, na krotoszyńskim Rynku odbyła się **uroczysta przysięga oddziałów** Straży Ludowej, która przerodziła się w niezwykle patriotyczną manifestację, w której licznie wzięli udział mieszkańcy Krotoszyna i okolic.

Obsada powstańcza (wojsko z Ostrowa i Pleszewa oraz drużyny bojowe Straży Ludowej) w rejonie na wschód od Zdun, wciąż była zbyt mała, aby dokonać pełnego obejścia zabezpieczenia Zdun od strony zachodniej. Powstały naprędce oddział krotoszyńsko – kobyliński przysłużył się jednak jako dobre zabezpieczenie przed okrążeniem formujących się polskich oddziałów i zdał egzamin w trakcie późniejszego wycofania oddziałów do Krotoszyna.

Pododdziały z Jarocina wsparły działania obronne Straży Ludowej ze Zdun. Za zabezpieczenie inżynieryjne ze strony Straży Ludowej odpowiadali między innymi: podnaczelnik, bosman **Jan Domagalski** oraz **Ludwik Zieleziński** – dowódca jednej z grup bojowych. Niemcy rozpoczęli atak w nocy z 29 na 30 stycznia 1919 roku, Podjęli bardzo silne akcje zaczepne w okolicy Zdun. Na ul. Wrocławskiej zginął kapral **Franciszek Sowiński**, pierwszy poległy

powstaniec z Krotoszyna. Nocą z 5 na 6 lutego 1919 roku, Niemcy przeprowadzili zmasowany atak na Zduny. Miejscowość została otoczona przez nich i zdobyta.

Z pomocą wrogowi przyszli niemieccy mieszkańcy miasta, którzy wieczorem w przeddzień ataku, pod pretekstem fetowania polskiego zwycięstwa, zorganizowali wielką zabawę dla Polaków (byli tam już żołnierze z Jarocina). Gdy rano nastąpił szturm 51 pp niemieckiej pod dowództwem **mjr. Muthera**, powstańcy zostali całkowicie zaskoczeni. Lewe skrzydło w kierunku Borownicy miała zabezpieczyć kompania jarocińska, która jednak zawiodła. Kompania skalmierzycka ze względu na sporą przewagę Niemców i bardzo duże zmęczenie, musiała wycofać się aż pod Baszków. Całością dowodził sam szef sztabu ostrowskiego **Zygmunt Wieliczka**. Polacy ponieśli duże straty, poległ wówczas pierwszy mieszkaniec Zdun – **Karol Masłowski**.

Podczas obrony miasta zginęło 17 żołnierzy tej kompanii. Pod Dąbrówką zginął także **Stanisław Kotowiak** (pierwszy poległy powstaniec z Pogorzeli). Zduny zostały ostatecznie zajęte przez oddziały niemieckie. Tylko nielicznym powstańcom udało się wycofać pod **Perzycę**. 7 lutego 1919 roku dołączyły 2 kompanie: odolanowska i pleszewska. Podjęta przez Polaków dwukrotna próba odbicia miasta Zduny – w dniach 7 i 9 lutego 1919 roku, zakończyła się jednak niepowodzeniem. 8 lutego Niemcy przeprowadzili silny atak w kierunku na **Borownicę**, spychając polskich żołnierzy i powstańców do **Chachalni**. Na front zdunowski dotarła 3. kompania powstańcza z Koźmina w sile 118 żołnierzy, pod dowództwem sierż. **Stanisława Sowińskiego**, która odparła atak niemiecki. 9 lutego ponownie Polacy zaatakowali Borownicę i zdobyli ją, ale po pewnym czasie ponownie musieli się z niej wycofać. Przedpole Krotoszyna wprawdzie obroniono, jednak żadna z podejmowanych prób odbicia Zdun nie powiodła się. Linia obronna Zduny – Borownica – Chachalnia została przerwana w wielu miejscach i wszystkie oddziały musiały wycofać się niemal do granic Krotoszyna. W walkach tych wyróżniał się brat Władysława Nawrockiego, późniejszy oficer Flotyli Pińskiej – dh **Stanisław Nawrocki**. Podtrzymywał on na duchu powstańców z Krotoszyna i Zdun. Mając wyjątkowe uzdolnienia aktorskie (był członkiem Sokoła) – był duszą towarzystwa, a w chwilach trudnych jego podporą.

Z dniem 10 lutego 1919 roku dowodzenie na tym odcinku obejmuje (wcześniej objął stanowisko dowódcy II /krotoszyńskiego/ batalionu, komendanta wojskowego Krotoszyna i dowódcy powiatu) – **Sergiusz Radziwanowski**. 11 lutego **niemiecki samolot zwiadowczy** ostrzelał dworzec kolejowy w Krotoszynie. Niemcy zaatakowali **Rudę** i ostrzelali **Siejew** i **Krotoszyn**. Powstańcy zdecydowanie odparli ten atak. Pomiędzy 12 a 15 lutego Niemcy rozpoczęli intensywne działania wywiadowcze, a linie frontu ostrzeliwali pociskami gazowymi. **16 lutego** Prusacy przepuścili gwałtowny szturm na Krotoszyn. Użyli pocisków gazowych oraz artylerii. Korzystali również ze wsparcia pociągu pancernego, który podjechał w kierunku Krotoszyna, na wysokość Perzyc. W tym czasie oddziały bojowe Straży Ludowej z Krotoszyna trwały na swoich pozycjach i walczyły lepiej od wojskowych.

Wtedy to, na osobiste polecenie st. sierż. **Mieczysława Kończaka**, w dniu 16 lutego 1919 roku członek Straży Ludowej i jeden z dowódców, **Ludwik Zieleziński** bohatercko wysadził tor kolejowy, aby uniemożliwić działania niemieckiego pociągu pancernego. W działaniu tym wspierał go st. sierż. **Władysław Nawrocki** wraz z dwoma innymi powstańcami (Sekowski, Jedrzejczak). Najpierw powstańcy musieli tor oczyścić ze śniegu, a potem grubego lodu. Wszystko było mocno zmrożone. Musieli więc wykopać bagietami podkop pod torem, a następnie Ludwik Zieleziński w najbliższym punkcie podłożył pęk granatów.

Wysadzenie torów było decydujące o niemieckim niepowodzeniu **planu ataku na Krotoszyn**. Był to czyn niezwykle bohaterski i bardzo trudny oraz niebezpieczny do wykonania. 17 lutego 1919 roku postanowiono o zawieszeniu walk. Niemcy jednak kolejny raz nie dotrzymali słowa. W nocy z 18 na 19 lutego, czterokrotnie nękali polskie pozycje w okolicy Borownicy. 20 lutego 1919 roku rozpoczęli atak na całym odcinku zdunowskiego frontu, w walce ponownie użyto gazów bojowych. Jednak Polacy pomimo wielu zabitych i rannych, zdecydowanie odparli ten atak i wzmocnili swoje flanki. 21 lutego 1919 r. nastąpiło ostateczne zawieszenie broni. W walkach brały udział także kobiety, a wśród nich dzielna **Wanda Otomańska**, która pełniła rolę sanitariuszki

i łączniczki w sztabie Straży Ludowej Krotoszyna. Wraz z trzema sanitariuszkami i **dr Hanke** tworzyła szpital polowy oraz kuchnię polową w Perzycach.

Na początku lutego 1919 roku Mieczysław Kończak, Jan Domagalski, Władysław Nawrocki i Ludwik Zieleziński nie tylko współkierowali zaciekłymi walkami na Froncie Południowym w rejonie przygranicznym, w okolicach Borownicy, Zdun, Cieszkowa, Chachalnia, a potem Baszkowa i Bestwina. We wspomnieniach powstańczych nie brakowało opinii, że byli oni współtwórcami działań operacyjnych na tym odcinku **Frontu Południowego**. Dowódca wojsk polskich przybyłych z Ostrowa Wielkopolskiego por. Modrzejewski nie spełniał bowiem oczekiwań powstańców krotoszyńskich i ich dowódców.

Fot. nr 4 – żołnierze powstańczy jednej z drużyn bojowych Straży Ludowej.

Drużyny bojowe Straży Ludowej walczyły znacznie lepiej i z większą determinacją niż oddziały przybyłe z Ostrowa Wlkp. i Jarocina. Wyróżniały się za to oddziały pleszewskie, lepiej współpracujące ze sztabowcami Straży Ludowej. Sierż. **Władysław Rybakowski**, który po zakończeniu akcji „zdobycia koszar” aktywnie działał w rejonie zajętym przez wojska dowodzone przez por. **Modrzejewskiego**, a po powrocie ze szkolenia (od 31 stycznia został oddelegowany) w Poznaniu – od 1 marca współkierował świeżo powstałą konną żandarmerią (był z-cą dowódcy żandarmerii w powiecie krotoszyńskim). Dnia 1 marca 1919 roku, w wyniku dostrzeżonych przez wyższych dowódców (**Stanisław Taczak i Kazimierz Grudzielski**) wyjątkowych zdolności przywódczych, **st. sierż. Władysław Nawrocki** zostaje oficjalnie – specjalnym rozkazem, mianowany szefem sztabu całej Straży Ludowej w powiecie krotoszyńskim. **Straż Ludowa w Wielkopolsce była załączkiem tworzenia kolejnych regularnych oddziałów wojskowych**, niezbędnych dla wsparcia odradzającej się niepodległej Rzeczypospolitej. Były to pierwsze załączki przysłej Obrony Terytorialnej w Wielkopolsce.

Dnia 8 marca 1919 roku ustalono tymczasową linię graniczną między Zdunami, a Perzycami. Obowiązywała ona do czasu wejścia w życie **postanowień Traktatu Wersalskiego** (styczeń 1920 roku), na mocy którego Zduny znalazły się w granicach Państwa Polskiego. Powstanie jednak nie zostało jeszcze wtedy zakończone. Po 126 latach niewoli ziemia krotoszyńska wraz z Wielkopolską znalazła się w granicach II Rzeczypospolitej. 1 maja 1919 roku **st. sierż. Władysław Nawrocki** – w drodze uznania zasług oraz wyróżnienia, zostaje przeniesiony do Poznania, z bardzo odpowiedzialnym zadaniem zorganizowania 3 Batalionu Straży (Baon Obrony Krajowej), przemianowanym później na 2 pp. rez., z którym to walczył później na Froncie Północnym koło Czarnkowa, pełniąc rolę adiutanta dowódcy tego frontu płk. **Kazimierza Grudzielskiego** – *późniejszego generała WP*.

4 lipca 1919 roku, w narodowe święto USA, za wybitne zasługi w czasie Powstania Wielkopolskiego, jeden z jego dowódców: *Władysław Nawrocki* zostaje awansowany do stopnia podporucznika Wojska Polskiego. Jego 3 Poznański Batalion Straży (2 pp. rez.) wszedł w skład 159 Pułku Piechoty Wielkopolskiej (VII BR).

Pozostali bohaterowie byli honorowani po Powstaniu Wielkopolskim oraz w latach 30. i 50. O wielu powstańcach wielkopolskich jednak bezpowrotnie zapomniano. Dzisiaj historia ich czynów jest rekonstruowana od nowa ku wiecznej ich chwale.

Opracował: mjr **Krzysztof Feliks Nawrocki**
Warszawa, dnia 16 lutego 2015 roku

Wykorzystano materiały ze stron internetowych dostępnych w czerwcu 2016 r.

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Krotoszyn>

<https://zduny.wordpress.com/2015/04/22/powstanie-wielkopolskie-1918-1919/>

III Rajd Motorowy Resortu Spraw Wewnętrznych „Szlakami Powstania Wielkopolskiego” w Krotoszynie został zgłoszony do Komisji Turystyki Motorowej ZG PTTK. Rajd ujęto w Harmonogramie Imprez Motorowych na 2016 rok pod nr 105/16, o randze Ogólnopolskiej.

Cel Rajdu

- uczczenie pamięci poległych powstańców Powstania Wielkopolskiego w obronie polskości,
- oddanie hołdu powstańcom wielkopolskim,
- poznanie piękna miast i wsi powiatu ostrowskiego i krotoszyńskiego,
- propagowanie zasad bezpieczeństwa w turystyce motorowej,
- pamięć o naszej historii,
- rekreacja, wypoczynek i krajoznawstwo,
- realizacja hasła „Turystyka łączy pokolenia”,
- promocja Ostrowskiej Odznaki Turystyki Krajoznawczej PTTK „OSTRÓSZKO”,
- promocja Krotoszyńskiej Odznaki Krajoznawczej „KROTOSZANKA”.

Honorowy Patronat

Rajd został objęty honorowym patronatem przez:

- Starostę Krotoszyńskiego,
- Burmistrza Krotoszyna
- Starostę Ostrowskiego,
- Prezydenta Miasta Ostrowa Wielkopolskiego,
- Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu,
- Komendanta Powiatowego Policji w Krotoszynie,
- Komendanta Powiatowego Policji w Ostrowie Wielkopolskim.

Organizatorzy Rajdu

- Zarząd Oddziału PTTK w Krotoszynie,
- Zarząd Oddziału PTTK w Ostrowie Wielkopolskim,
- Komisja Turystyki w resorcie spraw wewnętrznych,
- Zarząd Wojewódzki NSZZ Policjantów woj. wielkopolskiego,
- Zarząd Terenowy NSZZ Policjantów KPP w Ostrowie Wielkopolskim,
- Wielkopolska Korporacja Oddziałów PTTK,
- Zarząd Wojewódzki Związku Zawodowego Strażaków FLORIAN w Gostyniu,
- Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej,
- Komendant Powiatowy Policji w Krotoszynie,
- Koło PTTK nr 3 „Mila” przy Zarządzie Terenowym NSZZ Policjantów KPP w Ostrowie Wlkp.
- Klub Turystyki Motorowej WESTERPLATTE przy Zarządzie Oddziału PTTK w Gdańsku,
- Klub Turystyki Motorowej MOTOMEDYK przy Zarządzie Oddziału PTTK w Płocku,
- Ostrowska Grupa Rekonstrukcji Historycznej,
- Bractwo Kurkowe w Ostrowie Wielkopolskim.

Komitety organizacyjny

- Komandor Rajdu – **Marek Włodarczyk**,
- Wiceprzewodniczący Komisji Turystyki w resorcie spraw wewnętrznych – **Grzegorz Serbakowski**,
- Kwatermistrz – **Marzena Kołodziej**,
- Sędzia Główny – **Józef Wrzeszczyński**.

Warunki uczestnictwa

- Rajd ma formę otwartą. W Rajdzie mogą uczestniczyć drużyny reprezentujące: Policję, Straż Graniczną, Państwową Straż Pożarną, Wojsko Polskie, zakłady pracy, szkoły, organizacje społeczne oraz kluby turystyczne i inne.
- Punktacji podlega drużyna dwuosobowa.
- W skład drużyny mogą wchodzić osoby rezerwowe.
- Młodzież szkolna do lat 18 może brać udział w Rajdzie tylko pod opieką opiekunów lub wychowawców.
- Organizacje zgłaszające i osoby indywidualne mają obowiązek ubezpieczyć się od następstw nieszczęśliwych wypadków na czas trwania Rajdu.
- Organizator nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie przepisów o ruchu drogowym przez uczestników Rajdu.
- Kierownik drużyny powinien być osobą pełnoletnią, posiadającą doświadczenie w uprawianiu turystyki motorowej (samochodowej), a także umiejętności w udzielaniu pierwszej pomocy przedmedycznej.
- Wszyscy uczestnicy Rajdu są zobowiązani do noszenia w widocznym miejscu znaczka rajdowego.

Zgłoszenia uczestników i rezerwacja miejsc

Zgłoszenia imienne uczestników na III Rajd Motorowy Resortu Spraw Wewnętrznych „Szlakami Powstania Wielkopolskiego” należy przysyłać na załączonej do niniejszego Regulaminu Karcie Zgłoszeniowej wraz z potwierdzeniem uiszczenia wpisowego (ksero dowodu wpłaty) do dnia **15 października 2016 roku** za pośrednictwem

- poczty na adres:

**Zarząd Oddziału PTTK
ul. Starotargowa 5
63 – 400 Ostrów Wielkopolskich
skrytka pocztowa nr 9**

- osobiście:

**w Zarządzie Oddziału /adres jak wyżej/
od poniedziałku do piątku
w godz. 10.00 – 16.00**

- e-mailem:

poczta@ostrow-wielkopolski.pttk.pl
lub pttkostrow@interia.pl

UWAGA:

- ilość uczestników jest ograniczona do 80 osób,
- zakwaterowanie jest uzależnione od wcześniejszego opłacenia należności za udział w Rajdzie,
- w razie nieprzybycia drużyny (osoby indywidualnej) na Rajd, Komitet Organizacyjny nie zwraca kosztów poniesionych przez te osoby /kwota wpłacona za udział nie podlega zwrotowi/,
- istnieje możliwość wcześniejszego zakwaterowania uczestników Rajdu w terminie 04-05.11.2016 r. na zasadach i cenie obowiązującej w Kompleksie Hotelowym Borowianka.

O wcześniejszym przyjeździe należy poinformować organizatorów na karcie zgłoszeniowej.

Wpisowe

Wpisowe od jednej osoby za cały pobyt na Rajdzie wynosi **120 zł.**, które należy wpłacić do dnia **15 października 2016 r.** na konto:

Oddział PTTK w Ostrowie Wlkp.
-56 1090 1160 0000 0000 1600 9520-

Bank WBK O/ Ostrów Wilk.

z dopiskiem **„III Rajd”**.

Dodatkowych informacji dotyczących Rajdu udzielają:

kol. Grzegorz Serbakowski
tel. 692147898
e-mail gs56@wp.pl

i

kol. Marek Włodarczyk
tel. 607-44-89-32
e-mail marekgd1@gazeta.pl

Miejsce zakwaterowania

Kompleks Hotelowy BOROWIANKA

ul. Limanowskiego 134, 63-400 Ostrów Wielkopolski
tel. /fax. 62 735-36-66, 735-36-55

W ramach wpisowego uczestnicy otrzymują:

- 1 nocleg,
- 1 śniadanie,
- 2 obiady,
- 1 kolację lub ognisko,
- grochówkę wojskową,
- pamiątkową odznakę Rajdu,
- odcisk pieczęci rajdowej (potwierdzenie udziału w książeczce MOT w części ogólnej),
- obsługę sędziowską i programową,
- materiały krajoznawcze z Krotoszyńska i powiatu krotoszyńskiego,
- niespodzianki.

Termin Rajdu

5 – 6 listopada 2016 roku

Zasady punktacji

Drużyna otrzymuje punkty DODATNIE za:

- każdy dzień uczestnictwa na Rajdzie,
- posiadanie godła / proporca,
- posiadanie zweryfikowanej książeczki motorowej,
- posiadanie aktualnej legitymacji członkowskiej PTTK,
- orientacja w terenie,
- znajomość historii turystyki, regulaminu MOT-u, przepisów prawa o ruchu drogowym, historii Powstania Wielkopolskiego,
- konkursu strzelania z broni pneumatycznej.

Drużyna otrzymuje punkty UJEMNE za:

- za wykluczenie członka drużyny,
- zakłócenie ciszy nocnej,
- brak apteczki pierwszej pomocy i/lub gaśnicy i/lub trójkąta ostrzegawczego,
- zanieczyszczanie środowiska,
- brak dyscypliny na trasie (łamanie przepisów prawa o ruchu drogowym, zmiana trasy, ominiecie punktu kontrolnego, itp.),
- brak ubezpieczenia członka drużyny.

Nagrody

Nagrody będą ufundowane przez Organizatorów Rajdu oraz sponsorów (w formie pucharów, dyplomów, upominków rzeczowych). Przewidziane są dodatkowe nagrody za zajęcie pierwszego miejsca w kategoriach punktowanych, tj. z konkursu wiedzy i umiejętności strzeleckich.

Postanowienia końcowe

Rajd nie ma charakteru komercyjnego, odbywa się na zasadach samoorganizacji, jest **impresją non-profit** i realizowany jest zgodnie z przepisami Ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie.

W czasie Rajdu wszyscy jego uczestnicy powinni przestrzegać:

- regulaminu Rajdu,
- poleceń i decyzji organizatorów Rajdu,
- ogólnie przyjętych zasad współżycia społecznego.

Organizator nie ponosi odpowiedzialności za szkody i wypadki powstałe w czasie Rajdu na trasach pieszych, motorowych i w bazie Rajdu. Odpowiedzialność ponoszą indywidualni turyści.

Rajd odbędzie się bez względu na warunki atmosferyczne.

Podczas Rajdu będą potwierdzane książeczki MOT i/lub książeczki GOT po uprzedniej weryfikacji.

Podczas Rajdu będzie można zweryfikować książeczki MOT, w celu uzyskania odznaki turystyki kwalifikowanej (do małej złotej)

Pytania do sprawdzianu z wiedzy opracowane zostaną na podstawie Regulaminu, przepisów prawa o ruchu drogowym, podstawowej wiedzy o PTTK i Turystyce Motorowej.

W trakcie trwania Rajdu odbędzie się konkurs strzelania z broni pneumatycznej o energii rażenia poniżej 17 dżuli, według następującej punktacji:

1 -5	pkt. 1,
6-10	pkt. 2,
11-15	pkt. 3,
16-20	pkt. 4,
21-25	pkt. 5,
26-30	pkt. 6,
31-35	pkt. 7,
36-40	pkt. 8,
41-45	pkt. 9,
46-50	pkt. 10.

W konkursie strzeleckim i wiedzy udział bierze po jednym zawodnik wytypowany z każdej drużyny.

O kolejności miejsc i punktacji na podstawie uzyskanych wyników oraz w sprawach spornych decyduje Sędzia Główny. Od jego decyzji nie ma odwołania.

Dla uczestników Rajdu parking w miejscu zakwaterowania bezpłatny

Program Rajdu

05.11.2016 r. (sobota)

- do godz. 08.00 przyjmowanie uczestników Rajdu na terenie Kompleksu Hotelowego BOROWIANKA
- godz. 09.00 uroczyste otwarcie Rajdu
- wyjazd na trasę rajdu
- godz. 13.00 uroczystości przy Pomniku Powstańców Wielkopolskiego w Krotoszynie (rozwidlenie ulic Klonowicza i Zdunowskiej)
- godz. 13.30 obiad
- godz. 14.30 wyjazd na trasę
- godz. 17.00 powrót do Kompleksu Hotelowego BOROWIANKA
- godz. 18.00 kolacja lub ognisko
- godz. 20.00 dyskoteka (niespodzianka)

06.11.2016 r. (niedziela)

- godz. 08.00 śniadanie
- godz. 09.00 zawody strzeleckie, a także test wiedzy o tematyce Rajdu, historii Powstania Wielkopolskiego, przepisów z Prawa o Ruchu Drogowym
- godz. 12.00 uroczystości podsumowujące Rajd – wręczenie dyplomów, pucharów i nagród. Zakończenie Rajdu
- godz 12.30 obiad
- godz. 13.00 pożegnanie uczestników i wykwaterowanie

Obiekty godne zwiedzenia w Międzyrzeczu Warty – Prosna i okolic

Skanseny – Ożarów k. Wielunia, Sieradz (łódzkie), Tykadłów, Russów (wielkopolskie),

Muzea – Sieradz – Okręgowe, Ziemi Wieluńskiej, Kępno – Regionalne, Mikstat – Izba Pamięci Narodowej, Warta – Miasta i Rzeki Warty, Opatówek – Historii Przemysłu, Kalisz – Okręgowe Ziemi Kaliskiej, Gołuchów - Pałacowe i Leśnictwa, Antonin – Pałacyk Myśliwski Radziwiłłów i Salonik Muzyczny Fryderyka Chopina.

Parki Krajobrazowe – Międzyrzecza Warty i Widawy, Załęczański, Dolina Baryczy, Żakowsko – Ciszewski, Nadwarciański.

Ratusze – Warta, Wieluń (łódzkie), Turek, Stawiszyn, Pleszew, Kalisz, Krotoszyn, Ostrów Wielkopolski, Ostrzeszów, Kępno, Odolanów, Sulmierzyce, Zduny,

Kościóły, Cerkwie, Zbory, Synagogi, Sanktuaria – Stawiszyn, Tursko, Chocz, Koźminek, Kalinowa, Błaszki, Wieluń – zespół klasztorny augustianów, Grabów nad Prosną – zespół klasztorny franciszkanów, Ołobok – późnogotycki kościół cystersów, Kotłów, zabytkowe kościoły: Kalisza, Ostrowa Wielkopolskiego, Sieradza, Wielunia, Kępna

Pałace, Dwory – Antonin, Taczanów, Dobrzyca, Gołuchów, Lewków, Kościelec, Zalezków, Russów, Kalinowa, Biskupice, Siemienice, Bolesławice, Sokolniki,

Przodownik Turystyki Motorowej PTTK nr 3712
Józef Wrzeszczyński

05-06 listopada 2016r

KARTA ZGŁOSZENIA TURYSTYKI MOTOROWEJ
Klubu "Westerplatte" Oddz. Gdańsk
III Rajd Motorowy Resortu Spraw Wewnętrznych
„Szlakami Powstania Wielkopolskiego” w Krotoszynie
impreza nr 105/16 KTM ZG PTTK

L.p.	Imię i nazwisko	PESEL	Adres	Nr. Leg. PTTK	Uwagi
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					

Uwagi: kierowca – **A**, pilot – **B**, pasażer – **C**

1. załoga 1 nr rej. pojazdu _____
2. załoga 2 nr rej. pojazdu _____
3. załoga 3 nr rej. pojazdu _____

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych zawartych w karcie zgłoszenia dla celów organizacyjnych zlotu/zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych Dz. U. nr 133 z dnia 29.08.1997r./

.....
Miejscowość

.....
data

.....
podpis kierownika klubu